

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
i.remissvar@regeringskansliet.se
sebastian.axelsson@regeringskansliet.se

Remiss om slutbetänkande SOU 2021:21 – Rätt för klimatet

Er beteckning: M2022/01364

Sammanfattning

Länsstyrelsen Blekinge ser positivt på utredningens samlade förslag som alla syftar till att stärka och snabba upp klimatomställningen och därigenom ge bättre förutsättningar för att nå Sveriges klimatmål. Utredningen redovisar förslag till lagändringar inom tre områden: främja bidrag till klimatomställningen, underlätta byggande av elnät samt transporteffektivt samhälle.

Del I – Främja bidrag till klimatomställningen

Länsstyrelsen Blekinge håller med utredningen om att en avvägningsregel i 2 kap. miljöbalken knappast skulle göra någon skillnad, det är lagstiftningen kring andra skyddsintressen som i så fall behöver ändras.

Vidare anser Länsstyrelsen Blekinge att arbetet som pågår för att förkorta prövningsprocesser är viktigt, det ska inte hindras eller förlängas på grund av att fler bedömningar behöver göras. Det är viktigt att ta hänsyn till och underlätta för verksamheter som kan ställa om och göra rätt för klimatet.

Del II – Underlätta byggande av elnät

Länsstyrelsen Blekinge är över lag positiv till utredningens förslag när det gäller utbyggnad av elnät och förstärkningen av länsstyrelsens roll kopplat till energi- och klimatplanering. Denna förstärkta roll för länsstyrelsen kommer dock att kräva ett tillskott av resurser för att kunna genomföras.

Det är även positivt med ett förtydligande av lagstiftningen och Länsstyrelsen Blekinge ser det som viktigt att klimatperspektivet ges större utrymme nu då arbetet behöver trappas upp för att kunna nå

klimatmålen. Länsstyrelsen anser att även länsstyrelsens roll behöver klargöras i en sådan lagstiftning.

6.6 Undantag från vissa förbud

Länsstyrelsen Blekinge bedömer att utredningens förslag 1, undantag från generella biotopskydd för byggande och underhåll av starkströmsledningar med nätkoncession, är rimligt. Redan idag medges oftast dispens och det är ytterst sällan som nya ledningar eller underhållsåtgärder skadar de värden som avses skyddas genom generellt biotopskydd. Samma bedömning gäller förslag 3, undantag från strandskydd.

Även utredningens förslag 2, visst undantag från särskilda biotopskydd, bedömer Länsstyrelsen Blekinge vara rimligt eftersom en förutsättning är att nätkoncession för starkströmsledning beslutats innan beslutet om biotopskyddsområdet togs. Frågan om underhåll av befintlig ledning bör rimligen ha beaktats redan i beslutet om biotopskyddsområdet. Däremot är det viktigt att bibehålla kravet på dispens för byggande av nya starkströmsledningar i de fall biotopskyddsområdet beslutades först och ledningsdragningen riskerar att skada naturvärdena, vilket också utredningen konstaterar.

Del III – Transporteffektivt samhälle

8.1 Transportsystemets klimatomställning och ett transporteffektivt samhälle

Länsstyrelsen Blekinge ställer sig bakom utredningens övergripande bedömning att en utveckling mot ett mer transporteffektivt samhälle behövs för att Sveriges klimatomställning ska ske på ett både ekologiskt och socialt hållbart sätt. Länsstyrelsen delar slutsatsen att transporteffektivitet är ett bra verktyg för att spara på knappa resurser som till exempel biobränslen och se till att dessa kommer till användning där de gör störst nytta. Samtidigt kan socialt ohållbara åtgärder som exempelvis höga skatter på drivmedel undvikas, vilka skulle drabba befolkningen på landsbygden och människor med låga inkomster extra hårt. Länsstyrelsen Blekinge vill betona att insatser för ett mer transporteffektivt samhälle är särskilt angelägna att genomföra i större städer där det finns goda möjligheter att minska biltrafiken. Åtgärder som ska få acceptans i mindre städer och på landsbygden behöver ta hänsyn till att gång-, cykel- och kollektivtrafik ofta inte är fullgoda alternativ i dessa områden.

8.2 Transportplanering för ett transporteffektivt samhälle

Länsstyrelsen Blekinge delar utredningens bedömning att nuvarande styrning mot ett transporteffektivt samhälle är svag. Det är därför bra att fyrstegsprincipen föreslås inkorporeras brett i lagstiftning och myndighetsinstruktioner för att få ett större genomslag i transportplaneringen på nationell och regional nivå. Genom förslagen i utredningen ska transportplaneringen i högre grad kunna utgå från ett trafikslagsövergripande helhetsperspektiv på transportsystemet, vilket länsstyrelsen anser är positivt. Vi stödjer särskilt förslaget att Trafikverket ska få i uppgift att hjälpa mindre kommuner att få till stånd fler steg 1- och steg 2-åtgärder. Även översynen av metodiken för prognoser och samhällsekonomiska analyser ställer sig Länsstyrelsen Blekinge positiv till.

8.4 Utvecklade stadsmiljöavtal

Länsstyrelsen Blekinge stödjer utredningens förslag att utvidga de nuvarande stadsmiljöavtalen så att stöd även ska kunna sökas för infrastruktur för gång. Det är positivt att detta möjliggör samlade paket med åtgärder för att minska biltrafiken inom avtalsområdet. Dessutom välkomnar Länsstyrelsen Blekinge att utredningen betonar att även mindre kommuner ska kunna ingå stadsmiljöavtal och att dessa kommuner ska få hjälp av Trafikverket med att söka stödet.

Att undersöka om större kommuner och stadsregioner ska få möjligheten att sluta förhandlingsbaserade stadsmiljöavtal ställer sig Länsstyrelsen Blekinge också positiv till. Det är just i storstäderna som den största potentialen för förbättrad transporteffektivitet finns. För att de förhandlingsbaserade avtalen verkligen ska ge effekt i arbetet med ett mer transporteffektivt samhälle bör dock inriktningen vara att biltrafiken inom avtalsområdet ska minska och inte, som i utredningens skrivning, att den inte får öka och på sikt ska minska. Det skulle också korrespondera med Trafikverkets förslag för ett nytt stadstrafikmål.

8.5 Fyrstegsprincipen i miljöbedömningar av planer med betydande trafikflöden

Länsstyrelsen Blekinge ställer sig positiv till de föreslagna tilläggen i 3 kap. 6 b § och 4 kap. 34 a § PBL som föreskriver att fyrstegsprincipen behöver beaktas i strategiska miljöbedömningar av översiktsplaner och detaljplaner. Samtidigt anser länsstyrelsen att det är viktigt att det förtydligas vilka trafikmängder som ska klassas som *betydande trafikflöden*. Ett sådant förtydligande kan med fördel ingå i vägledningen som Boverket ska ta fram för att stödja tillämpningen av de nya bestämmelserna.

8.6 Länsstyrelsens roll i fysisk planering

Länsstyrelsen Blekinge stödjer utredningens förslag att införa nya punkter i 3 kap. 10 § och 5 kap. 14 § PBL med innebörden att länsstyrelsen under samrådet av översikts- och detaljplaner ska verka för att dämpa transportefterfrågan och skapa förutsättningar för en effektivare användning av befintlig transportinfrastruktur samt främja resor med kollektiva färdmedel, gång och cykel. Det är lämpligt att frågan behandlas under planprocessens tidiga skeden där länsstyrelsen har en mer rådgivande roll och möjlighet att påverka inriktningen i kommunens planförslag.

Länsstyrelsen vänder sig dock emot att införa en liknande punkt i 3 kap. 16 § PBL som behandlar länsstyrelsens granskningsyttrande om kommunens förslag till översiktsplan. En sådan förändring skulle leda till att granskningsyttrandena återigen skulle innehålla synpunkter bortom frågorna som omfattas av länsstyrelsens tillsyn enligt 11 kap. 10 § PBL (överprövningsgrunderna). Syftet med den senaste ändringen av 3 kap. 16 § PBL i april 2020 var just att tydliggöra att länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande enbart ska fokusera på överprövningsgrunderna. Länsstyrelsen Blekinge ser en risk att den föreslagna förändringen i förlängningen kan öppna upp för synpunkter även inom andra sakområden vid granskningen av översiktsplaner, vilket dock inte är syftet med dessa yttranden i planprocessens senare skede.

Länsstyrelsen Blekinge ser positivt på att länsstyrelserna, i 5 § förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktion, ska få det uttryckliga uppdraget att verka för ett transporteffektivt samhälle och för att de transportpolitiska målen nås. Detta tydliggör länsstyrelsens ansvar inom området och säkerställer att frågan inte glöms bort bland myndighetens många andra uppdrag. Samtidigt är det bra att transporteffektivitet inte läggs till som en ny överprövningsgrund då detta kan visa sig svårt att tillämpa konsekvent och enhetligt runt om i landet och riskerar att detaljstyra den kommunala planeringen i hög grad.

Länsstyrelsen Blekinge anser att arbetet för ett transporteffektivt samhälle behöver ske både på kommunal och regional nivå. Därför ser länsstyrelsen positivt på att den föreslagna förändringen av länsstyrelsernas uppgifter under samråd om översiktsplaner även skulle gälla vid framtagande av en regionplan enligt 7 kap. PBL.

Del IV – Konsekvenser och författningskommentar

11 Konsekvensanalys för området transporteffektivt samhälle

Länsstyrelsen Blekinge instämmer i utredningens analys av konsekvenserna av förslagen inom området transporteffektivt samhälle, men vill betona att det kommer att ta tid innan bebyggelsestrukturen kommer att ha förändrats så pass mycket att den kan bidra till en avsevärd minskning av transportefterfrågan.

Därutöver delar Länsstyrelsen Blekinge bedömningen att ett införande av uppdrag inom transporteffektivitet kommer att kräva ett tillskott av resurser till länsstyrelserna. Till de nya tjänsterna som utredningen föreslår kommer man dock att behöva rekrytera ny kompetens inom transportfrågor. Denna kompetens finns i dagsläget inte på Länsstyrelsen Blekinge och särskilt för mindre länsstyrelser kan det vara en utmaning att få kompetenta personer till specialiserade tjänster som dessa. Det kommer även att behövas vägledning från en nationell expertmyndighet kring hur det nya uppdraget ska utföras mer i detalj.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Helena Morgonsköld med klimat- och energistrateg Ulf Hansson som föredragande. I den slutliga handläggningen har också funktionschef Elsa Eneman, planarkitekt Annica Karlsson, samhällsplanerare Frank Luthardt, Seveso- och miljöhandläggare Arijana Alagic Tovesson, områdesskyddssamordnare Åke Widgren och länsjurist Anne-Li Johansson medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.